

вважатися місто (селище), що має статус районного (обласного) центру і розташоване в межах адміністративного району (області). Нижній рівень (природно сформовані територіальні громади) – це міські, сільські та селищні жителі [7]. При цьому верхній рівень важливий з точки зору адміністративного управління, нижній орієнтований на життєзабезпечення жителів, де в більшій мірі важлива конкретизація відносин із землеустрою. Розмежування повноважень між різними територіальними рівнями органів публічної влади, дозволяє підвищити ефективність здійснення місцевого самоврядування.

Матеріально-фінансові основи місцевого самоврядування. До матеріальної і фінансової основи місцевого самоврядування Конституція відносить рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, землю, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад (ст.142) [4]. Роль матеріально-фінансового забезпечення у життєдіяльності місцевого самоврядування, межі гармонійного поєднання економічної доцільності від існування територіальних громад із головною метою існування місцевого самоврядування взагалі – задоволення основних життєво важливих потреб громадян за місцем проживання [3]. Матеріально-фінансові основи забезпечують самостійність місцевого самоврядування, яка є необхідною умовою втілення всіх принципів місцевого самоврядування. Від фінансових можливостей залежить виконання реальних владних функцій органами місцевого самоврядування.

Наведена класифікація основ місцевого самоврядування не є остаточною для побудови цілісних основ місцевого самоврядування. І хоча, питання про основи місцевого самоврядування не можна вважати вирішеним остаточно, оскільки ця категорія знаходиться в динаміці та зазнає впливу різних суспільних чинників, треба сподіватися, що в процесі становлення громадянського суспільства в Україні будуть створюватися нові передумови для подальшого розвитку місцевого самоврядування, посилюватиметься втілення його основ на практиці.

Список бібліографічних посилань

1. Бабун Р. В. Организация местного самоуправления : учеб. пособие. Кемерово, 2007. 165 с.
2. Система муниципального управления : учеб. для студентов вузов / под ред. В. В. Зотова. СПб. : Питер, 2008. 512 с.
3. Камінська Н. В. Місцеве самоврядування: теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз : навч. посіб. Київ : КНТ, 2010. 232 с.
4. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр).
5. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 року № 280/97-ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-ВР> (дата звернення: 26.10.2018).
6. Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування: закон України від 27 липня 1997 року № 452/97-ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452/97-ВР> (дата звернення: 26.10.2018).
7. Шугрина Е. С. Муниципальное право : учеб. 3-е изд., перераб. и доп. М. : Норма, 2010. С. 91.

Одержано 01.11.2018.

УДК 342.951:351.746.1(477)

Андрій Федорович МОТА,

кандидат юридичних наук, доцент,

докторант Національної академії

Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

ЗАПОБІГАННЯ НЕЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ РЕГІОНІ

Регіональний рівень запобігання нелегальній міграції переважно відтворює профілактичні заходи вироблені міжнародним співтовариством з певними особливостями, характерними для міграційної політики міждержавних утворень (ЄС) або окремих держав (Австралія, Китай, РФ, США), які намагаються домінувати в тому чи іншому регіоні світу. Для

України пріоритетною є співпраця в європейському просторі, а також з країнами, які належать до регіонів постачання нелегальних мігрантів.

В Європі створено декілька механізмів міжнародної співпраці щодо забезпечення прикордонної безпеки, протидії нелегальній міграції та гарантування прав людини. На основі принципів верховенства права, демократії та поваги до прав людини побудовано діяльність Ради Європи. Їй вдалося досягнути міжнародних домовленостей регіонального характеру, що носять виражений гуманітарний зміст та сформувати судовий механізм захисту прав людини. Документами прийнятими під егідою цієї організації в міграційній сфері є Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (щодо затримання особи з метою запобігання її недозволеному в'їзду в країну чи особи, стосовно якої провадиться процедура депортації або екстрадиції), Протокол до Конвенції № 4 1963 року (щодо права вільно пересуватися і обирати собі місце проживання у межах кожної держави, залишити будь-яку країну, включаючи й свою власну, і повертатися у свою країну, а також заборони колективного вислання іноземців) та Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми 2005 року (зокрема, щодо прикордонних заходів, пов'язаних із впливом на перевізників нелегальних мігрантів). В останньому документі, крім відтворення профілактичних заходів відповідно до Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї 2000 року, передбачена більш детальна та адресна їх регламентація щодо політики й програм запобігання торгівлі людьми, знеохочення попиту, що призводить до цього явища, віктимологічної допомоги [1].

Одним з проявів сек'ютиризації проблеми міграції стало залучення до її розв'язання Організації з безпеки і співробітництва в Європі. Формат цієї організації, яка трансформувалася наприкінці минулого сторіччя під дією нових викликів забезпечує широкий масштаб діяльності через велику кількість країн-членів та партнерів із співробітництва, що географічно знаходяться на чотирьох континентах: Австралійському, Африканському, Євразійському та Північноамериканському. На основі всеосяжного підходу до безпеки ОБСЄ покликано забезпечити розумне поєднання скоординованої політики у п'яти ключових сферах, пов'язаних з міграцією: 1) солідарність із країнами першого притулку; 2) захист людей на міграційних маршрутах; 3) боротьба з торгівлею людьми та організованою злочинністю на цих маршрутах; 4) відповідальне управління кордонами; 5) узгоджена політика переселення та інтеграції [2, р. 3].

Діяльність Європейського Союзу в протидії нелегальній міграції є менш масштабною, проте, на європейській території вона є ключовою, оскільки, більшість інструментів впливу на міграційну ситуацію зосереджено в його державах-членах. Крім того, створено наднаціональну систему правового регулювання та координації зусиль, а також залучення спільних сил і засобів, зокрема, в організації прикордонного та імміграційного контролю. Профілактичні заходи, що вживаються інститутами влади ЄС відображають загальні підходи щодо попередження незаконного в'їзду мігранта, як і на глобальному рівні, та характеризуються певними особливостями. Регламентовано визначення поняття сприяння нелегальній імміграції з метою запобігання цим правопорушенням [3] та встановлення відповідальності за їх вчинення у національному законодавстві, зокрема, і щодо юридичних осіб [4]. З метою подолання міграційної кризи ЄС вдався до широкого застосування організаційно-правових заходів щодо зменшення стимулів для нелегальної міграції: партнерство з країнами походження та транзиту мігрантів на основі сформованих двосторонніх і регіональних домовленостей щодо співпраці; використання мережі офіцерів зв'язку з питань імміграції у ключових третіх країнах з метою збору, обміну та аналізу інформації; фінансова підтримка в регіонах Азії, Африки та Східної Європи у вирішенні глобальних проблем, таких як бідність, незахищеність, нерівність та безробіття; сприяння кращій інтеграції на ринку праці законних мігрантів у поєднанні із санкціями для роботодавців, що нелегально використовують роботу громадян третіх країн; ліквідація знарядь і засобів злочинних угруповань, які контролюють нелегальні канали міграції; сприяння третім країнам у виконання своїх зобов'язань відповідно до угод про реадмісію [5, р. 7–10]. Призначення та зміст розроблених та впроваджуваних заходів підтверджує намагання ЄС вирішити проблему нелегальної міграції шляхом поширення профілактичного

впливу на територію країн походження та транзиту. У перспективі діяльність цього міжнародного об'єднання буде зосереджена на реалізації гнучкої міграційної політики, складовими якої є реформована спільна система надання притулку, постійна координація управління міграцією з використанням можливостей власних інституцій, держав-членів і держав-партнерів, захист мігрантів вздовж маршрутів їхнього руху, посилення оновленої FRONTEX (Європейське агентство з прикордонної та берегової охорони) [6, р. 19–20].

Для української державності вкрай важливим є встановити ефективний контроль за міграційними потоками з російської території і без сторонньої допомоги це зробити дуже важко. Добросусідські відносини з ЄС, який пропонує іншим державам свої підходи щодо прикордонної безпеки на основі спільних цінностей є альтернативою, що здатна забезпечити українські інтереси у взаємовідносинах з Росією. Залучення українських органів влади до міжнародного співробітництва регіонального масштабу стосовно попередження нелегальної міграції врегульовано через зобов'язання у здійсненні реадмісії та реалізації повноважень щодо контролю у країнах походження незаконних мігрантів під час оформлення віз для в'їзду в Україну. Досвід запобігання нелегальній міграції в Європейському регіоні сформований під тиском міграційної кризи стає новим напрямом удосконалення правоохоронної діяльності і має практичне значення для правового регулювання охорони державного кордону.

Список бібліографічних посилань

1. Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми : від 16.05.2005. *Офіційний вісник України*. 2011. № 39. Ст. 706.
2. Refocusing Migration and Security: Bridging National and Regional Responses : Report. Rome, 4 March 2016. 5 p. // ОБСЄ : офіц. сайт. URL: <https://www.osce.org/sg/231526?download=true> (дата звернення: 02.10.2018).
3. Council Directive 2002/90/EC of 28 November 2002 defining the facilitation of unauthorized entry, transit and residence. *Official Journal of the European Communities*. 2002. № L 328. Pp. 1–3.
4. Council framework Decision of 28 November 2002 on the strengthening of the penal framework to prevent the facilitation of unauthorised entry, transit and residence (2002/946/JHA). *Official Journal of the European Communities*. 2002. № L 328. Pp. 17–18.
5. A European Agenda on Migration: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Brussels, 13.5.2015. COM(2015) 240 final // European Commission : офіц. сайт. 22 p. URL: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf (дата звернення: 02.10.2018).
6. Progress report on the Implementation of the European Agenda on Migration: Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council. Brussels, 16.5.2018. COM(2018) 301 final // European Commission : офіц. сайт. 21 p. URL: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20180516_progress-report-european-agenda-migration_en.pdf (дата звернення: 02.10.2018).

Одержано 01.11.2018

УДК 35.078.3

Ірина Вікторівна ПАНОВА,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри загальноправових дисциплін факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОЦЕСУАЛЬНО-ПРАВОВІ ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ НАЯВНОЇ У ДЕРЖАВИ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН

У ст. 3 Конституції України проголошено: «Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави». Такі формулювання в основному законі є своєрідним закріпленням принципу